

Asia: Poikkeusluvalla sallittavasta suden metsästyksestä metsästysvuonna 2024-2025 (VN/31652/2024)

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausunto

1 Johdanto

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Luonnonvarakeskuksen lausuntoa luonnoksesta maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi koskien poikkeusluvalla sallittavaa suden metsästystä metsästysvuonna 2024–2025.

Maa- ja metsätalousministeriön asetusluonnoksen mukaan metsästyslain (615/1993) 41 a §:ssä tarkoitetun poikkeusluvan perusteella saaliiksi saatujen susien määrä saa olla enintään 28 yksilöä poronhoitoalueen ulkopuolella. Tähän lukumäärään luetaan asetuksen voimaan astumisen jälkeen poliisin määräyksellä poistettut, liikenteessä tai muutoin tietoon tulleet kuolleet sudet. Asetus astuisi voimaan joulukuussa 2024 ja olisi voimassa 31. päivään heinäkuuta 2024.

2 Lausunto

Pyydettynä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Luonnonvarakeskus arvioi asetusluonnoksen mukaisen saalismäärän vaikutusta susikannan kehitykseen ja suotuisan suojelutason saavuttamiseen. Asetusluonnoksen perusteluissa mainittu tavoite susikannan suotuisasta suojelutasosta on kuvattu EU:n luontodirektiivissä ja konkretisoitu EU:n julkaisemassa tulkintaohjeessa.

Luonnonvarakeskus toteaa, että 28 suden saalis vastaa noin 9–10 %:n poistumaa Suomen susikannasta maaliskuussa 2024 (277–321 sutta; Valtonen ym. 2024). Tämä prosenttiosuus on karkeasti enintään kolmasosa siitä ihmisen aiheuttamasta kuolleisuudesta, jonka susikannan on arvioitu pienentymättä kestävä (Creel ja Rotella 2010). Ihmisen aiheuttama kuolleisuus käsittää metsästyksen aiheuttaman kuolleisuuden lisäksi mm. liikenteestä ja mahdollisesta laittomasta tappamisesta johtuvan kuolleisuuden. Susien laiton tappaminen on piilossa oleva ilmiö, minkä takia kaikkea ihmisen susikannassa aiheuttamaa kuolleisuutta on mahdotonta tarkasti arvioida. Suomen susikanta on ollut pitkäaikaista kehitystä tarkasteltaessa kasvusuunnassa vuodesta 2017 vuoteen 2023, mutta vuonna 2024 yksilömäärän arvioitiin laskeneen noin 5 % edellisvuodesta (Valtonen ym. 2024).

Esitetty yksilömäärä ei tarkoita, etteikö susikannan koko voisi kyseisestä metsästyspoistumasta huolimatta jatkaa loivassa kasvussa, mutta kannan kehitykseen vaikuttaa kyseisen metsästyspoistuman suuruusluokan lisäksi se, mihin ikäluokkiin ja kumpaan sukupuoleen pyynti kohdistuu (katso alla).

Viimeisimmän, vuonna 2019 tehdyn Luontodirektiivin raportoinnin edellyttämän suotuisan suojelutason kuuden vuoden kehityksen kattavan arvioinnin mukaan Suomen susikanta ei ole suotuisalla tasolla. Luontodirektiivi kuitenkin sallii

suojellun lajin yksilöiden tappamisen tiettyjen edellytysten täyttyessä. On muun muassa varmistettava, ettei kannan suotuisan suojelutason ennalleen saattaminen vaarannu. Arvioitaessa asetusluonnoksessa esitetyn saalismäärän vaikutusta riistaeläimeksi vähälukuisen eläinlajin kannan kehitykseen on suotuisaa suojelutasoa koskevan tavoitteen kannalta kuitenkin otettava huomioon saaliin ikärakenteen vaikutus kannan kehitykseen. Esitetyn yksilömäärän vaikutus kannan kehitykseen riippuu toteutuneen saaliin saalisrakenteesta (ikäluokka, sukupuoli, lisääntymisstatus). Pyyntin kohdentaminen ensisijaisesti nuoriin, toistaiseksi lisääntymättömiin yksilöihin ei todennäköisesti heikentäisi tavoitetta saavuttaa suotuisa suojelutaso Suomen susikannalle. Lisääntyneiden/ lisääntyvien aikuisten yksilöiden tappaminen sen sijaan kasvattaa riskiä reviirin häviämisestä. Lisäksi, jos reviirille jää vain edellisenä vuonna syntyneitä pentuja, joiden taidot saada luonnonvaraista saalista ovat rajalliset, kasvaa myös riski ihmisasutuksen pariin ravinnonhakuun hakeutuvista pennuista.

On myös huomioitava, että sudelle tyypillinen levittäytymisvaellus eli dispersaali vaikuttaa erityisesti nuorten yksilöiden alueelliseen ja ajalliseen jakautumiseen. Poronhoitoalueella poikkeusluvilla poistettujen susien määrä on kasvanut viime vuosina. Mikäli nämä yksilöt ovat nuoria, poronhoitoalueen eteläpuolelta vaeltaneita yksilöitä, voi mahdollinen metsästysverotus näiden vaeltajien lähtöreviireillä kohdistua voimakkaasti reviireillä pysyvästi eläviin yksilöihin. Poikkeuslupien ajallisessa ja alueellisessa kohdentamisessa tulisikin ottaa huomioon nuorten yksilöiden dispersaaliin liittyvät seikat.

Luonnonvarakeskus näkee, että Suomen susikannan alueellisen runsauden ja kannan kehityksen sekä populaatiogenetiikan piirteiden huomioon ottaminen tukisi susikannan suotuisan suojelutason tavoitetta. Suomen susikanta keskittyy poronhoitoalueen ulkopuolisen Suomen alueella yhtäältä itäisimpään, toisaalta läntisimpään osaan Suomea. Kannantiheys on korkeimmillaan Lounais-Suomessa, missä reviirien pinta-alat ovat keskimäärin pienempiä kuin muualla Suomessa. Suomen susikannassa on geneettisten tutkimusanalyysien perusteella tunnistettu olevan kaksi osapopulaatiota, itäinen ja läntinen (Mäntyniemi ym. 2022), joiden välinen geenivirta on hyvin vähäistä. Läntinen osapopulaatio on saanut alkunsa idästä vaeltaneista yksilöistä ja on viime vuosina nopeasti runsastunut. Itäinen osapopulaation on yhteydessä Venäjän Karjalan susikantaan ja sen geneettinen monimuotoisuus on suurempaa kuin läntisen. Siitä huolimatta tämän osapopulaation koko on viime vuosina pienentynyt. Näitä seikkoja on aiheellista tarkastella susikantaan kohdistuvan mahdollisen metsästyksen alueellisessa kohdentamisessa ja mitoituksessa.

Poikkeuslupahakemusten arvioinnin yhteydessä olisi hyvä ottaa edellä mainittuja suden populaatioekologiaan, biologiaan ja kannan geneettiseen rakenteeseen liittyviä lähtökohtia tapauskohtaisesti huomioon. Lisäksi on tarpeen seurata ja arvioida poikkeusluvilla tapahtuvan metsästyksen vaikutusta susikannan kehitykseen. Tällöin on huomiota kiinnitettävä myös susikannan kokonaiskuolleisuuteen ja sen mahdollisiin muutoksiin, ei vain tunnettuun ihmislähtöiseen kuolleisuuteen.

Viitteet

Creel, S. & Rotella J.J. 2010. Meta-analysis of relationships between human offtake, total mortality and population dynamics of gray wolves (*Canis lupus*). - PLoS ONE 5(9): e12918. doi:10.1371/journal.pone.0012918
Mäntyniemi, S., Valtonen, M., Helle, I., Johansson, H., Ponnikas, S., Nivala, V.,

9.12.2024

4016/00 04 05/2024

Harmoinen, J., Herrero, A., Heikkinen, S., Kvist, L., Aspi, J., Kojola, I. & Holmala, K. 2022. Suomen susikannan suotuisan suojelutason viitearvojen määrittäminen: Loppuraportti 2022. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 80/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 147 s.

Valtonen, M., Heikkinen, S., Johansson, H., Härkälä, A., Helle, I., Mäntyniemi, S. & Kojola, I. 2024. Susikanta Suomessa maaliskuussa 2024. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 54/2024. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 41 s.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 09.12.2024 klo 22:55:33.

Lausunnon valmistelija(t):

Mia Valtonen

Inari Helle, Katja Holmala

Liitteet:

Tiedoksi: